



VÄNRIKKI STOOLIN TARINAT

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

Neljäs vihko.



KULNEV.



Kun iltaa viel' on hetkinen
Ja huvitusta muisto suo,
Ma Kulnevista juttelen,

Lie sulle tuttu tuo.

Sep' oli vasta kansan mies,
Hän elää ja hän kuolla ties,
Mies parhain, missä taisteltiin
Tai maljaa maisteltiin.

Yöt, päivät kun sai taistella,
Sit' ilonansa piti hän,
Ja kaatumista kukkana
Vaan sankar'elämän.
Jos mikä aseeks sattuikaan,
Ol' yhtä, kunhan kaasi vaan,
Jos miekka taikka pikari,
Jos joi tai tappeli.

Hän harras myös ol' lempimään,
Nopeesti kullan valitsi;
Tulesta tuskin pääsikään,
Niin tanssit toimitti.
Yön sitten armasteltuaan,
Hän kengän riisui kullaltaan,
Ja viiniä sen täynnä toi
Ja lähtömaljan joi.

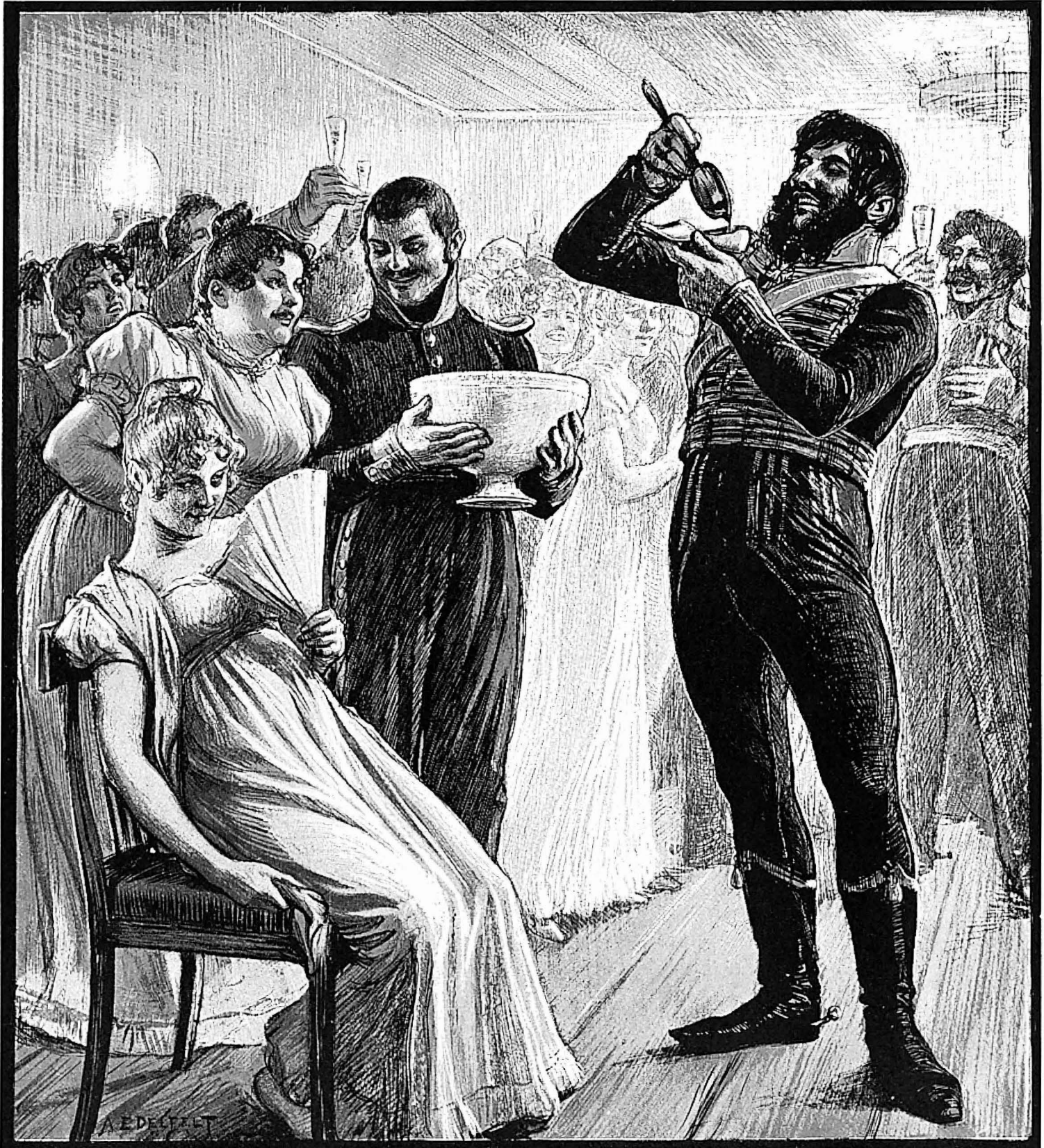
Ja miehen muodon, näitkö sen?
Monella vielä tuvassaan
On kuva kummanlaatuinen,
Paljasta partaa vaan;
Mut astu liki, näetpä kuin
Se parran alta hymysuin
Ja silmin loistaa lempe'in,
Se kuva Kulnevin.

Mut kylläp' outo vaalistui,
Kun Kulnev päälle karkasi;
Ken hiukan hiittä kammoksui,
Se pelkäs häntäki.
Viel' enemmän kuin keihäällään
Peloitti hän jo näöllään,
Mieluumpi hänen iskunsa
Kuin musta tukkansa.

Semmoinen hän, kun ratsuaan
Kädessä kalpa kannusti,
Ja samanmoinen, sanotaan,
Kun joskus levähti,
Kun, lyhyt turkki yllähän,
Talosta toiseen kulki hän,
Ja, missä piti parhaana,
Viivähti vieraana.

Mon' äiti kertoo kauhuaan,
Kun kursaamatta Kulnev tuo
Kehdolle astui suorastaan
Pienoisen armaan luo;
Mut lisää: «Lasta suuteli
Hän vaan ja nauroi lempeesti,
Kuin kuvansaki seinällä,
Jos astut lähemmä.»

Se varma, että luonteeltaan
Ol' ukko Kulnev herttainen;
Liiaksi juoneen moititaan,
Syy oli sydämmen;
Ja sodassa ja rauhassa
se sydän oli mukana:
Hän suutteli ja surmasi
Ain' yhtä hartaasti.



Mont' oli Venään urhoa,
Joist' aikakirjat kertovat,
Jotk' ennen sotaa maineessa
Jo meillä olivat.
Barclay, Kamensky, Bagration,
Tääll' oli tulleet huutohon;
Ei pelkkä lasten leikki tuo,
Sen ties, kun ryntää nuo.

Vaan Kulnevist' ei tiettykään,
Ennenkuin sota lähestyi;
Kuin myrsky merell' äkkiään
Hän silloin ilmestyi,
Niin ankarana, outona
Kuin pilvest' ukkossalama,
Ja nähtiin koht' ens' lyönnistään,
Mit' oli miehiään.

Ol' leikist' illall' uupunut
Niin Suomen mies kuin Ryssäkin.
Jo luullen: «kaikk' on loppunut»,
Levossa maattihiin;
Mut unessa kun parhailaan
Hopeita, kultaa näämme vaan,
«Aseihin!» huutaa vartio,
Ja siin' on Kulnev jo.

Tai Ryssäin teiltä kaukana
Kun kuormain kanssa kuljettiin
Ja syötiin, juotiin parhainta
Ja oikein ahmattiin,
Paraasen riemuhun yks, kaks
Saa Kulnev kuokkavierahaks,
Ja tomupilvi pölähtää,
Ja keihäät välähtää.

Jos silloin seistiin vankkana
Je tehtävämme tehtihiin,
Niin parta kestiss' ukolta
Se kärvennettihin;
Mut tuimana jos oltu ei,
Niin hän se viinat meiltä vei
Ja lupas lainan kuitata
Don-virran rannoilla.

Jos tuiskut oli, satehet,
Öin, päivin, suvin, talvisin,
Ne kaikkialla kujehet
Havaittiin Kulnevin;
Ja sotarintaan vastakkain
Kun saatiin rivit armeijain,
Niin tunnettiin koht' iskuistaan
Tuo poika aromaan.

Mut Suomen sotajoukossa
Ei ollut ainoatakaan,
Jok' ei ois Kulnev-ukkoa
Pitänyt vertanaan.
Kun huomasi tutut kasvot nuo,
Niin ilost' irvisteli tuo,
Tuo karhu Saimaan seutujen
Kasakka-veljellen.

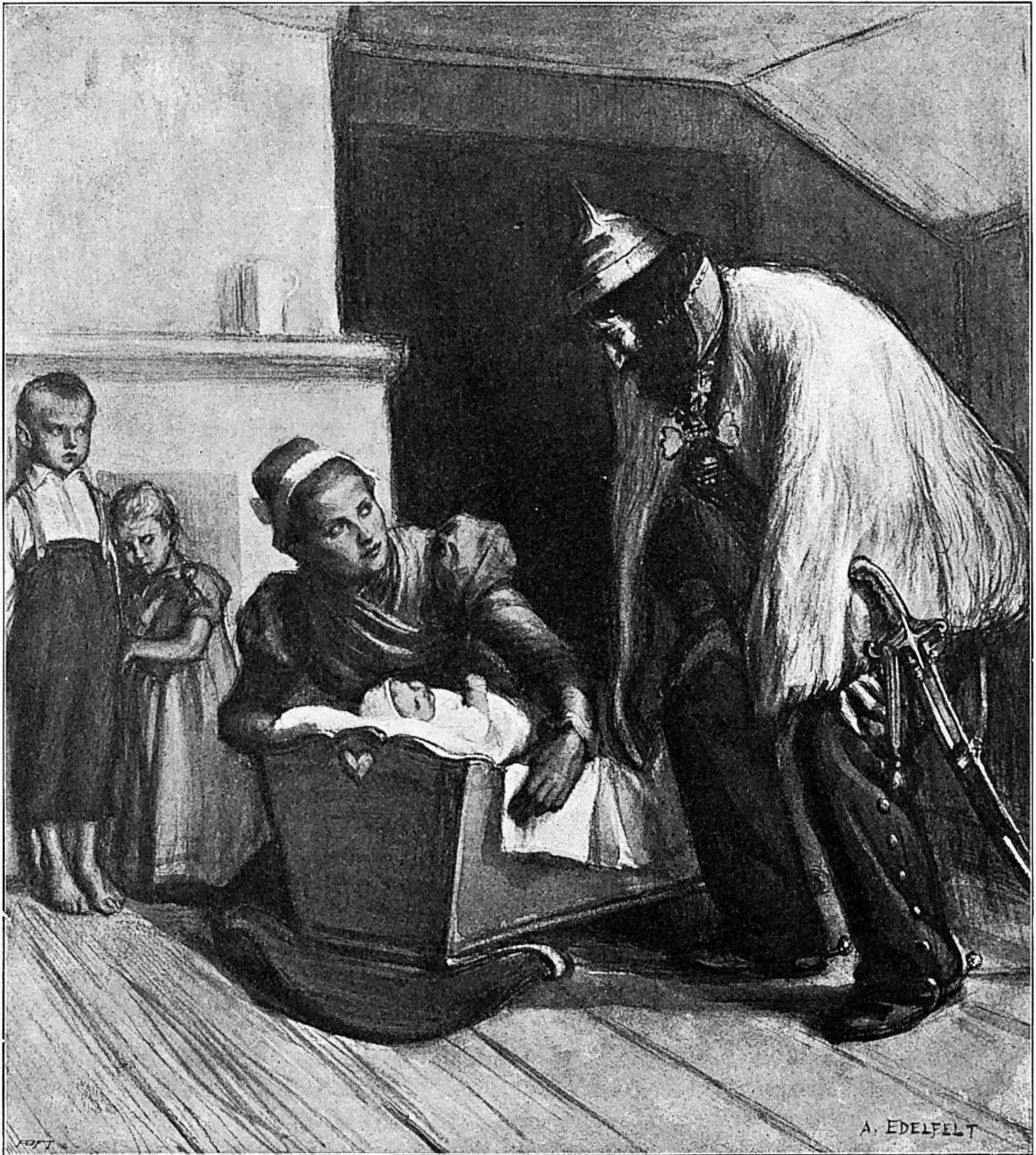
Ja kokemuksiensa kämmeniin
Ilolla katsoi myöskin tää,
Ja kun hän ryntäs, oli niin
Kuin maksais yrittää.
Sitäpä nähdä kelpasi
Kun Suomen mies ja Kulnevi,
Ne kilvan kamppaelivat,
Nuo vahvat molemmat.

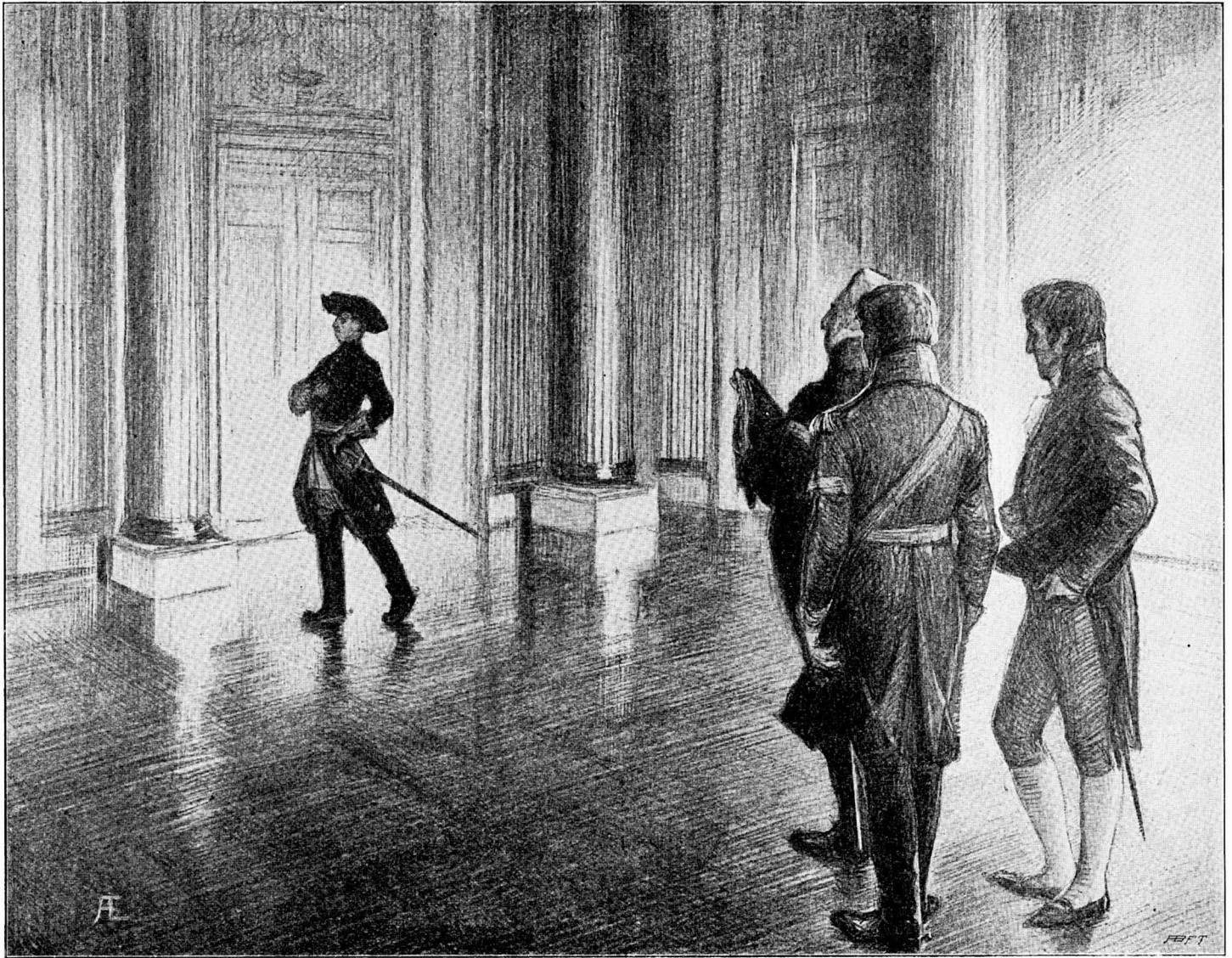
Kätensä raukes ainiaks,
Hän kaatui miekan kalskeeseen,
Mut nimens' yhä kunniaks
On hänen kansalleen;
Ja missä häntä mainitaan,
Hän «sankariksi» sanotaan;
Oi kallis sana: «sankari»,
Kun saat sen maaltasi.

Syviä meihin haavoja
Vaikk' usein pisti peitsellään,
On rakas meille maineensa,
Kuin meidän oisi hän;
Ei lippu niin eik' isänmaa
Voi veljeyttä vahvistaa
Välillä sotamiehien,
Kuin miehuus yhteinen.

Siis Kulneville hurraamme,
Ei usein mointa löytää voi;
Jos vuodattikin vertamme,
Sen sota hälle soi.
Vihollinen jos olikin,
Sitähän mekin oltihin;
Hän löi, kuin mekin, riemuissaan,
Ken tuost' ois pahoillaan?

Vihattu olkoon pelkuri,
Häpeän, pilkan saakoon hän,
Mut eläköön, ken uljaasti
Käy sankar'tietähän!
Iloinen hurraa, ponneton
Osaksi kelpo urohon,
Olipa sitten veljemme
Tai vihollisemme!





KUNINGAS.



Kuningas Kustaa Aadolf
Salissaan noussut on,
Vait'olon lakkauttaa
Ja alkaa lausunnon.

Hänellä kuulijoita
On kolme kaikkiaan:
Toll marski, Piper kreivi,
Karl Lagerbring ne vaan.

Kuningas silloin virkkoi,
Vakaana lausui näin:
«Suomessa armeijamme
Käy yhä taaksepäin;
Toiveemme Klingsporista
On tyhjiin rauennut,
Ja Viapori mennyt,
Se pylväs kaatunut.»

«Olemme ilmestykseen
Turvanneet yhtenään,
Päenkeli vaan viipyy,
Sit' ei näy vieläkään.
Kuitenkin sodan ryske
Lähemmäks yhä saa;
Se meistä, kuninkaasta,
On arveluttavaa.»

«Siis kuninkaallisesti
Olemme päättäneet,
Ja vakaan päätöksemme
Myös täyttää tahtoneet;
Me, näätte, tuottanehet
Olemme puvun sen,
Min Leijonamme vihki
Narvalla taistellen.»

«Kahdennentoista Kaarlen
Nyt kintaat otamme,
Sen miesnä, kuninkaana
Me tehdä tahdomme,
Tuon suuren urhon miekan
Vyöllemme sidottaa,
Kuin hänkin hämmästyttää
Velttoa maailmaa.»

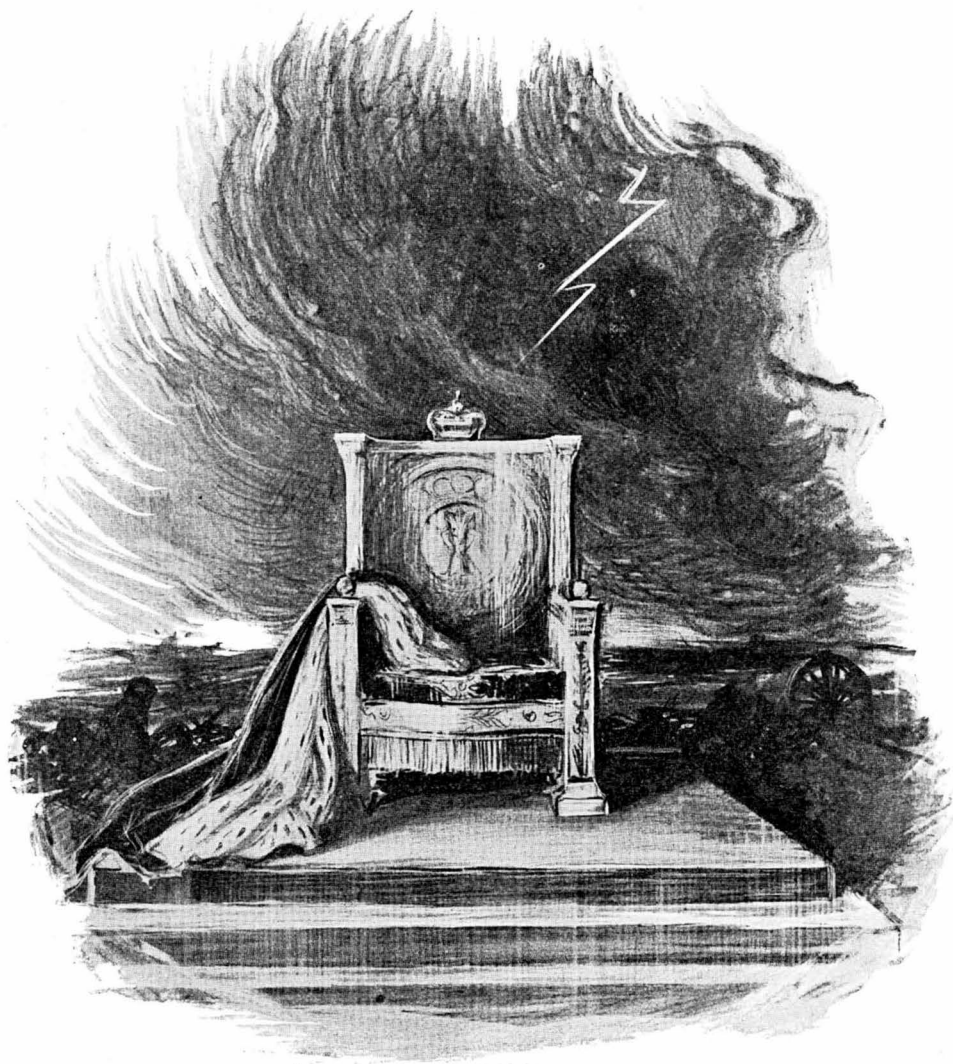
«Te Piper, toinen kinnas
Käteemme vetäkää,
Ja, Lagerbring, te toista
Samaten käytelkää.
Toll, vanhuus ynnä maine
Suo teille kunnian
Sitoa vyötäsiimme
Tuon miekan voittoisan.»

Kuningas juhlallisna,
Kuin mikä jumala,
Kahdennentoista Kaarlen
Nyt nähtiin puvussa.
Täll' erää liian ylväs
Hän oli puhumaan,
Salissa pitkill' astui
Hän askeleilla vaan.

Kun astuntansa loppui,
Uus näky nähtihin:
Hän kintahat ja miekan
Taas antoi takaisin,
Loi toisiin katseen, josta
Ol' leikki kaukana,
Ja vaiti-olon taaskin
Lopetti armossa:

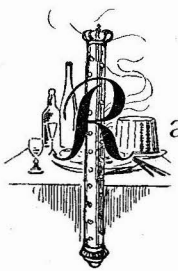
«Nyt Lagerbring saa laittaa
Sanoman Suomehen,
Puvussa Leijonamme
Jo meidän ollehen.
Toll marski, Piper kreivi,
Ma teidän kumpaisen
Todistajaksi kutsun
Tekoni ylhäisen!«

Ei tiedä aikakirjat,
Hän saiko muuttumaan
Teollaan uljahalla
Asiat Suomenmaan;
Vaan hämmästyipä kyllä
Läheinen maailmans',
Karl Lagerbring, Toll marski
Ja Piper kreivi kanss'.





SOTAMARSKI.



Rantsilassa riemu raikkui,
 Leiriss' oli juhlan vietto;
 Voitost' oli Siikajoen
 Tullut Cronstedtille tieto;
 Eri seurueissa juotiin
 Isänmaalle rakkahalle,
 Onnen ensi koittechelle,
 Palauneelle kunnialle.

Yhdessäpä siinä nähtiin
 Kaksi everstluutnanttia,
 Ukot Christjernin ja Lode,
 Kokeneita sankaria.
 Vertaisena näiden rinnall'
 Aminoffkin istui siellä,
 Piiriin ympärille kertyi
 Parvi nuorempia vielä.

Vapahasti niitä, näitä
Juteltihin juotaessa,
Suistaa tarvinnut ei kieltään
Seurueessa semmoisessa;
Päälliköiden heikkoutta
Ilman vaaraa moitittihin,
Nimist' ylpeist' ennen muita
Marskin nimi mainittihin.

Aflecht, joka Revonlahdell'
Urhoretkeilynsä päätti,
Ilkkui: «Malja Klingsporille!
Tavat vanhat pois hän jätti;
Hauska nähdä kuinka nyt hän
Keikuttaapi niskojaansa;
Vihdoinkin hän seista tohti,
Pitkin maata juostuansa.»

Cronstedtinpa ajutanti,
Reiher luutnantt' tuohon tiesi:
«Lemmon valhe, että Klingspor
Seisahtunut on kuin miesi;
Adlercreutz ja Hertzen poisti
Häpeämme kunnollansa;
Marski, hitto viekoon, matkall'
Oli vanhaan tapahansa.»

Majur' Furumark hän lausui:
«Kuninkahan syy on tässä.
Miksi hänen armostansa
Leikkiin pääs' tuo pata-ässä.
Ladau virkkoi: «Sin et' kelpaa
Arvostamaan marskin työtä:
Sull' on sydän, hällä vatsa,
Sä voit kuolla, hän vaan syödä.»

Ehrnroth sanoi: «Muistelkaamme
Missä loisti aikoinahan;
Makasiinissa ei syty
Halu harras kunniahan;
Klingsporinhan sankar'ura,
Oli komisariati,
Ihmeekkö, jos rakas hälle
Tappelu nyt ei, vaan vati.»

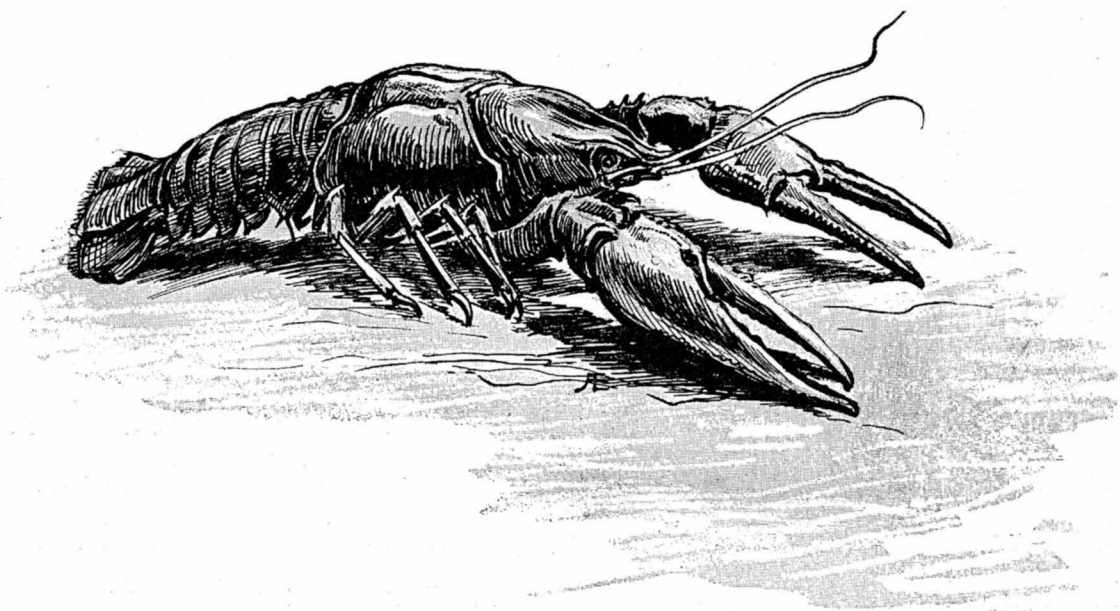
Tigerstedt, tuo Suomen poika,
Joka niinkuin Aflecht raukes,
Kiristeli hampaitansa,
Kiukust' irti kieli laukes:
«Totta, hän on muukalainen,
Kasvanut ei laaksoissamme,
Hän ei taida meidän kieltä,
Eikä tunne tapojamme;

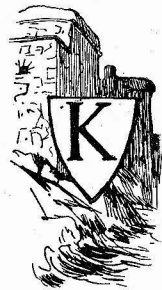
Mut on meidän maan hän nähnyt,
Nähnyt on sen saaret, luodot,
Niinkuin mekin vuoriltamme
Tuhanten sen järvein muodot.
Sydämmettä, Jumalatta
Se on, jök' ei hartahasti
Innostuisi puoltamahan
Tätä maata kuoloon asti!»

Vanha Lode, jäykkä herra,
Oli vaiti istunutta;
Nyt nous ukko seisaallensa,
Kasvoiltansa punastunna,
Lasin täyden joi hän pohjaan,
Voimalla sen pöytään laukas,
Hatun pisti kainaloonsa,
Suuttuneena suunsa aukas:

Christjernin nyt katsoi Lodeen:
«Nuoriapa kuule, veikka,
Hampaiss' on taas Klingspor heillä,
Sepä onkin vanha seikka.
Onneamme kiittää saamme,
Vaikka veriin kaatunemme;
Toista se kuin mit' on suotu
Meidän marski raukallemme.»

«Pois ma joukostanne lähden,
Pitäkääte riemujanne;
Klingsporista moitett' aina
Saapi kuulla seurassanne.
Sotamarski, sotamarski,
Muut' ei ole haastamista;
Häpeä ett' urhomiehet
Kehtaa haastaa tuommoisista.»





Kuin päivä oli päättynyt,
Luon' iltavalkean
Stool-ukon kanssa istuin nyt
Totuttuun tapahan.
Iloitiin, pilaa laskettiin,
Niin Viapori mainittiin.

Ma mainitsin sen nimen vaan,
Mut ilo loppuikin:
«Oletko nähnyt milloinkaan
Linnoitust' Ehrnsvärdin,
Gibraltaria Pohjolan?» —
Hän synkän alkoi kertoman.

«Se silmää ulapalle päin
Graniittikatseillaan,
Ja Kustaanmiekkaans' ylentäin
Se uhkaa: tules vaan!
Ei lyömään laskeu miekka tää,
Se surmaa, kun se välkähtää.

Äl' uhall' astu saaren luo,
Kun maassa vaino käy,
Kun merten kuningatar tuo
Ei leppyisältä näy:
Tuhansin kanuunoita soi
Ja surman tulta salamoi.

Pakohon Pohjan rajoillen
Väkemme syöstihin,
Mut vielä väikkyi toivo sen,
Ja hehkui intokin.
Ei hätääkään, niin arvellaan,
Kun meidän Viapor' on vaan.

Jokaisen silmä leimahtaa,
Kun kuulee nimen tään,
Ei silloin tuskaa, nurinaa,
Ei kylmää, nälkääkään.
Taas Suomen karhu elämöi,
Pudisti kämmentään ja löi.

Useinkin urhon harmajan
Etäällä kodistaan
Tuon nimen kuulin lausuvan,
Yöt hangell' istuissaan;
Viluhun lämmintä se loi,
Se kodin, kaikki hälle toi.

Mut etelästä kuiskaillen
Nyt huhu luikertaa,
Se aseitamme häväisten
Maanpetost' ilmoittaa;
Se kaikkialla herättää
Vaan ylenkatsett' ylpeää.

Ijäti päivä muistetaan,
Milloinka varmuuden
Tuo huhu sai, ja kertomaan
Käv' äänell' ukkosen:
Maan viime pylväs kukistui,
Jo Viapori antautui.

Sen kuiluunsako nielaissut
On syvyys pohjaton?
Ukonko nuoli murskannut
Sen vahvat muurit on?
Ken valleilta sen miehet vei?
Kysyttiin, — vastausta ei.

Mut huokaus se puhkes nyt
Sydämeest' urhonkin,
Ja silmä, harvoin vettynyt,
Nyt valui kyynelin;
Olihan kuollut synnyinmaa,
Sen hautaa kyynel kostuttaa.

Voi miestä, joka juoksemaan
Tuon saattoi kyynelen!
Hän kerran voitti kunnollaan
Jaloimman seppelen:
Hän Ruotsinsalmen voittohon
Johdatti Ruotsin laivaston.

Mut vaikk' ois miekoin maailman
Hän loistoon nostanut
Ja auringonkin kirkkahan
Kiillollaan huikaissut,
Niin häpeän hän kuitenkin
Saa työstään haudall' Ehrnsvärdin.

Runoja, muinais-aikaakin
Rakastat, nuori mies,
Sen, minkä tässä kertoilin,
Sa laulatkin kenties;
Tuo silloin julki musta työ,
Mut nimen peittäköhön yö.

Suvusta vait! Ei vierittää
Rikosta sille saa;
Ei muut, hän yksin häpeää
Saa työstään kannattaa.
Ken kavaltanut maansa on,
On suvuton ja lapseton.

Kavala käsi, pantuna
Tueksi Suomenmaan,
Häväistys, kammo, kuolema,
Kiros, patto vaan
Ne hänen nimens' olkahan,
Näin säästät korvaa kuulijan.

Kaikk' ota haudan synkeys
Ja tuskat elämän,
Tee niistä hälle nimitys:
Surua vähemmän
Se nimi tuopi kuitenkin
Kuin Viaporin petturin«.





DÖBELN JUUTTAALLA.



Rovasti lausui: «Varman kadotuksen
Tuo Döbeln uskon saa kuoltuaan.
Ma tulen, neuvon, sanat lohdutuksen
Tuon hälle, hänpä, hetken kuoltuaan,
Nousepi vuotehella ryntäillensä:
«Prelaatti pois!» hän huutaa rengillensä,
«Ja laita ett'ei täällä liehakoi.»
Näin käykö haastaa kuolemaisillansa?
Vaan itse vastatkoon hän onnestansa,
Ma tein mink' ihminen ja pappi voi.»

Näin herkkupöydässänsä haastelepi
Rovasti herra, prameudessaan,
Hän lausuu näin ja siihen huokaisepi,
Ja syö, ja leikkaa vielä paististaan.
Mut vuoteellaan on Döbeln tuskissansa,
Ja tauti hehkuu hänen kasvoillansa,
Raskaana nousee rinta levoton.
Väkensä oli Pohjaan kiirehtänyt,
Ei vuorokauteen kahteen levähtänyt,
Hän itse Joensuuhun tullut on.

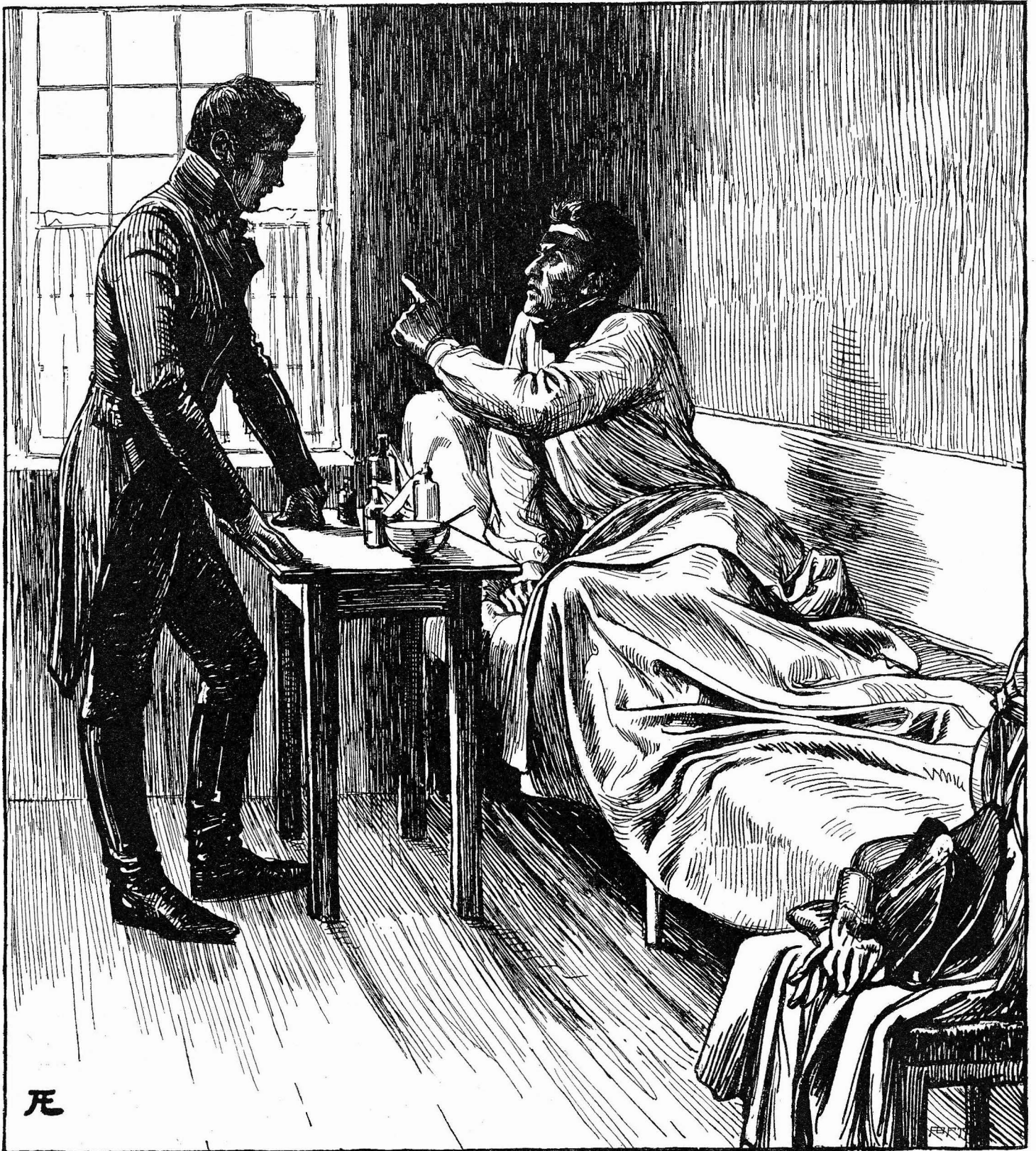
Suonissaan polte on, mut polttavampi
On tulen hehku hänen mielessään,
Ja tuska, taudin tuskaa ankarampi,
Syvältä hohtaa hänen silmistään.
Hän hetkiä on lukemahan tarkka,
Hän kuuntelee ja vartoo, silmä arka
Useesti kääntyy porstuahan päin.
Ov' aukenee ja siitä vakavainen
Kenraalin luokse astuu nuorukainen,
Ja Döbeln lausuu vieraallensa näin:

«Turhuutta paljon, tohtor', uskotahan,
Ma lienen vapaa-uskoja jos ken;
Mut lääketaitoon sai mun luottamahan
Tää otsani ja ystäväin Bjerkén.

Siis olen noudattanut tahtoanne,
Kuin lapsi maannut, niellyt rohtojanne
Ja niitä pöydälläni kärsinyt.
Te tiedettänne seuraatten, sen tiedän,
Mut päiviäkö senvuoks maaten vietän?
Ei, rikkokaa, kuin mies, sen säännöt nyt!«

«Se tahton' on, mun täytyy taudin alta
Nyt päästä, nousta vaikka haudastain.
Haa, kuulkaa! Tykkein jyske Juuttahalta!
Siell' arpaa lyödään Suomen sotijain.
Nyt estetyksi tulla joka hetki
Voi Adlercreutzin palauksen retki.
Kuin käy sun sitten, väki urhoinen?
Ei, tohtor', ystäväni, keino keksi
Mun sinne päästä, vaikka huomiseksi
Ma kivun saisin kymmenkertaisen!«

Sen kuuli lääkäri vastenmielisesti,
Mut katse kirkastui jo kohdastaan;
Kätensä laski pöytään tyvenesti
Ja pyyhkäisi siitä kaikki kerrassaan.
«Nyt, kenraali, ei estett' ole näissä.» —
Ja puna kirkkahampi poskipäissä,
Jo Döbeln nousi jaloin horjuvin:
«Suur kiitos, ystävä, ja suuta sitte!
Te selvemmin kuin muut mun ymmärsitte,
Olette mies, niin olen minäkin.»



Æ

Jo tykit Juuttahall' on vaienneina,
Sielt' ensi viljan tuonen halla vei,
Ja Suomen joukko, hajan, pirstaleina,
On valmis kuolohon, vaan voittoon ei.
Vast' yhden rynnön torjui puoleltansa,
Ja Kosatshkovski sotalaumojansa
Taas järjestääpi, kaikki murtaakseen.
On kolkko hiljaisuus kuin ukkossäällä,
Kun vaaru, paennut jo, päämme päällä
Taas salamoineen uhkaa uudelleen.

Jäännökset voitoistamme kallehista,
Nuo rivit harvat, ken sais kokohon?
On voimaa, mieltä, miehuutt' uskollista,
Mut järjestäjä itse poissa on.
Hän, vaaroissamme kirkkain toivon tähti,
Mies, jonka johdoss' urhot Porin lähti
Satahan verileikkiin ihanaan,
Hän miestensä ei näkis kaatumista,
Urosten tyyntä kuoloon astumista
Ei hän, mut sattumus nyt ohjais vaan.

Ei unhoon jää ett' olit sinä siellä,
Jok' ennenkin veit vaaraan joukkoas,
Sä, josta maamme riemuitsee nyt vielä,
Vaikk' itki, Eek, sun kovaa onneas!

Mut sä ja ystäväs, te urhosasti
Tapella voitte kyllä kuoloon asti,
Vaan sairas yksin taisi johdattaa.
Sä seisot vaiti, valmihina muuten,
Grönhagen mieltii, kylmä on von Kothen,
Schantz ärjyy vaan, ja Konow kiroaa.

Vait, kuule! Kummulla nyt hurratahan.
Mies ratsastavan nähdään. Ken se on?
Se vasta ääntä! Mistä riemuitahan,
Kun miesten hurraa raikuu ponneton?
Se täyttää vuoret, vainiot ja loukot,
Se kasvaa, paisuu, nielee sotajoukot
Ja vyörykkeenä vierii laaksohon.
Haa, hän se tänne rientää ratsullansa,
Mies pienokainen, vanne otsallansa,
Se jalo, uljas, armas kenraal' on.

Vaan hiljaa! Kuule kuinka joukollensa
Hän äsken hajonneelle huutaa nyt!
Hän ratsastaa sen luo, ja paikallensa
Riviinsä joka mies on rientänyt.
Tiheessä miestä välkkyy asehissa,
Ja joukko musta ryysyvaattehissa
Taas järjestyksessään on hirmuinen;
Ei taistella nyt vaan se aio koittaa.
Ei enää kuolla vaan, mut myöskin voittaa,
Uus henki innostuttanut on sen.



Vahvistuneita rivejänsä pitkin
Nyt rauhallisna Döbeln ratsastaa,
Jokaisen parven, kaikki soturitkin
Terävin silmäyksin katsastaa.
Sen Suomen mies ja Ruotsin saattoi nähdä,
Ett' aikoi jotakin hän suurta tehdä,
Hän mieltävämp' ei ollut milloinkaan;
Mut lauhemp' oli myöskin entistänsä,
Myhäillen usein joukun nähdessänsä
Jylseitä, arpipäitä tuttujaan.

Sull' ompi, Kothen, joukossas sen moinen,
Korpraali Standaar, numro seitsemäs;
Jalassa saapas-ruoju on, mut toinen
On aivan kengättä ja verikäs.
Luo tultuansa Döbeln seisahtaapi,
Hän tuimin silmin ukkoon katsahtaapi,
Käs' otsallaan, ja ensin hän on vait,
«Olithan», lausui viimein suuttumalla,
«Sä Kauhajoella ja Lapualla;
Tämänkö palkan voitoistamme sait?»

«Kenraali», näinpä lausui vastaan ukko,
«Täss' antamanne pyssy vielä on.
Sen piippu viel' on eheä, ja lukko
Lyö tulta, siinä kylliks' olkohon.

Ei pukuani soimattane vainkaan;
Ei muilla verho paremp' ole lainkaan,
Ja miest' ei arvattane vaatteihin.
Kengässä taikka ei, ken huoli tuosta;
Vaan laittakaatte ett'ei täydy juosta,
Niin jalka seisoo saappahattakin.«

Ja äänetönnä Döbeln hattuansa
Vanhuksen kunniaksi kohottaa.
Luo Brakelin nyt rientää ratsullansa;
Larm rumpalin hän siellä nähdä saa.
Hän tämän tunki Kustaan sodast' asti;
Nyt ukon käsi liikkui kankeasti,
Se pärrytykseen tuskin taipuikaan;
Hän paraateissa harvoin nähtiin myötä,
Vaan aina, missä tehtiin verityötä.
Näin kenraal' loihe hälle lausumaan:

«Jo etkö, veikko, ole kyllästynnä,
Tääll' eikö löydy miestä nuorempaa?
Täss' olet kaiken päivää köykistynnä,
Et liikkumaan nyt palikoitas saa.«
Puhetta kuuli urho mieliharmin:
«Kenraali, kyll' ei pärrätä käy Larmin,
Kuin poikain ei se vanhan solju työ;
Mut kaks on mulla kättä vahvaa, jäykkää.
Jos huudatte kuin Armfelt: «Päälle käykää!»
Larm harvakseen, mut hartahasti lyö.«







Lapuan sankar' hymys, antain kättä
Armfeltin aikalaisen sankarin.
Joelle riensi sitte viipymättä
Luo vapaajoukon Gyllenbögelin.
Siell' äsken maalta tuodun nuorukaisen
Hän näki muodoltansa kalvakkaisen,
Ja ratsultaan hän huusi ärjähtäin:
«Ken olet, moukka? Onko sulla selko,
Kuin miehen kuolla käy, vai liekö pelko
Sun kasvot, kurja, kalvistanut näin?»

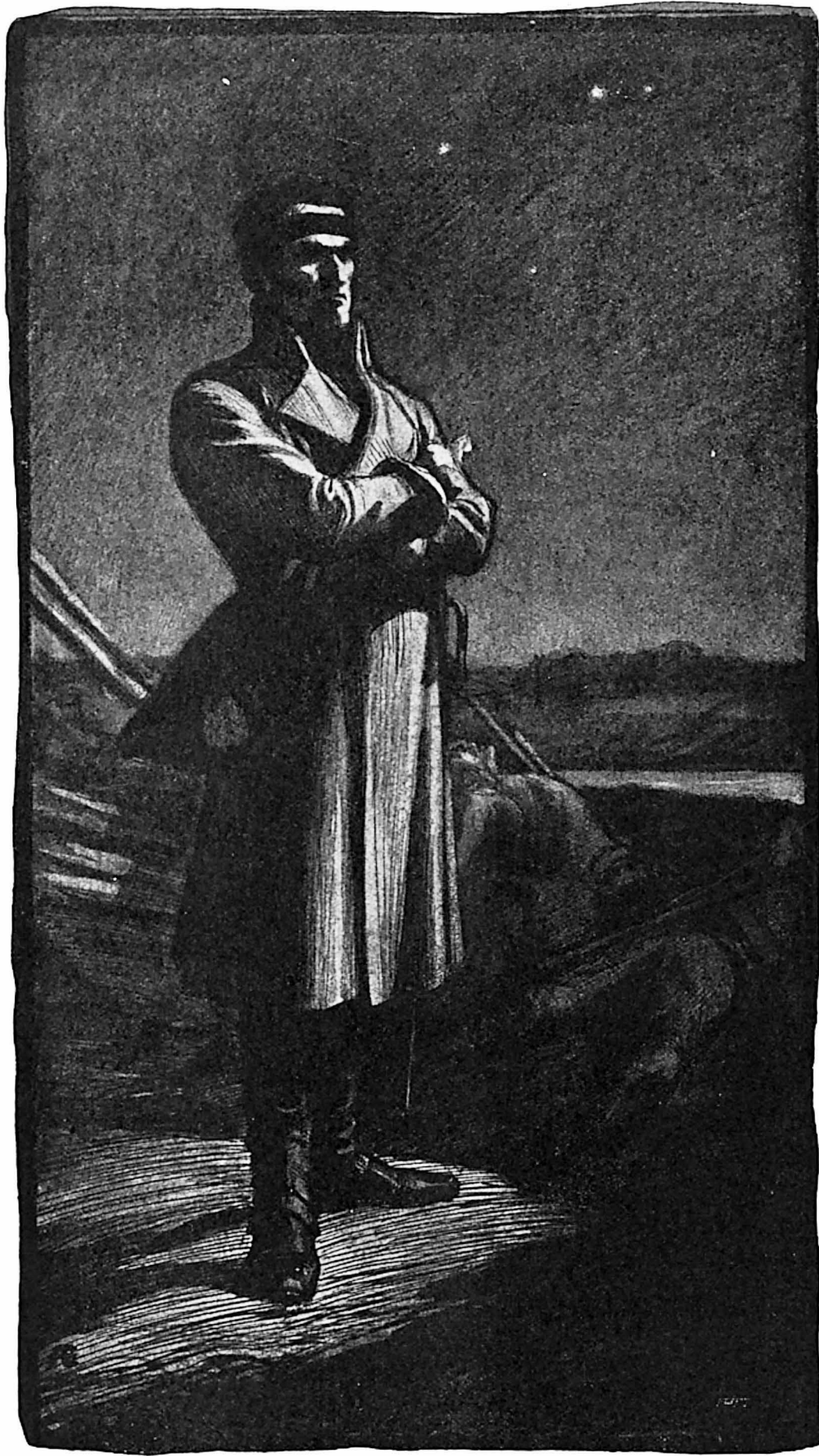
Mies nuori astui kenraalinsa luoksi,
Avasi nutun vanhan, harmajan;
Povesta paistoi haava, josta juoksi
Nyt veri virtaellen hiekkahan.
«Kenraali, tuon sain tappelussa hiljan.
Kenties se verta vuotanut on viljan
Ja kasvot' ehkä kalvistanut näin;
Mut urhoin kanssa vielä käydä voisin,
Tosinpa kaaduinkin, vaan nyt koittaa soisin,
Ma toinuin taasen, teidät nähtyän.»

Nyt Döbelnillä kyynel kirkas loisti:
«Siis taisteluhun, väki verraton!
Se, minkä näin, kaikk' arvelukset poisti,
Tää Döbelnin, tää voiton päivä on!

On vilja kypsää; ajutanti, lentäin,
Mäiltä, mailta, metsiköstä entäin,
Kaikk' käskekäätte niittoon rientämään.
Tääll' ei, vaan tuolla miekkaa saamme koittaa:
Uroilla näillä maailmankin voittoa,
Ei varrota, nyt itse rynnätään.«

Ja pitkin linjaa kohta riemu raikuu:
«Nyt, pojat, voittoon taikka kuolemaan!»
Standaarin ääni ukkosena kaikuu,
Larm miehen lailla lyöpi rumpuaan,
Ja nuorukainen, haavoitetuin rinnoin,
Veristä kenttää astuu sankar'innoin,
Heit' etupäässä Döbeln voittoon vie.
Ja ennenkuin luo maahan varjons' ilta
On karkoitettu Ryssä kankahilta
Ja au'aistuna Adlercreutzin tie.

Ja seuduilt' olivat jo joukot poissa,
Miss' ensin kohtasivat toisiaan;
Kentällä, jok' ol äsken salamoissa,
Mies illan tyvenessä viipyi vaan.
Sidottuansa ratsun vierehensä.
Hän tappotanterella itseksensä
Kuolleiden kesken seisoo aatteissaan.
Kun tuuli kaukaa voittohuudot tuopi,
Vakaisen katseen taivaasen hän luopi,
Tää lause kuuluu hänen huuliltaan:



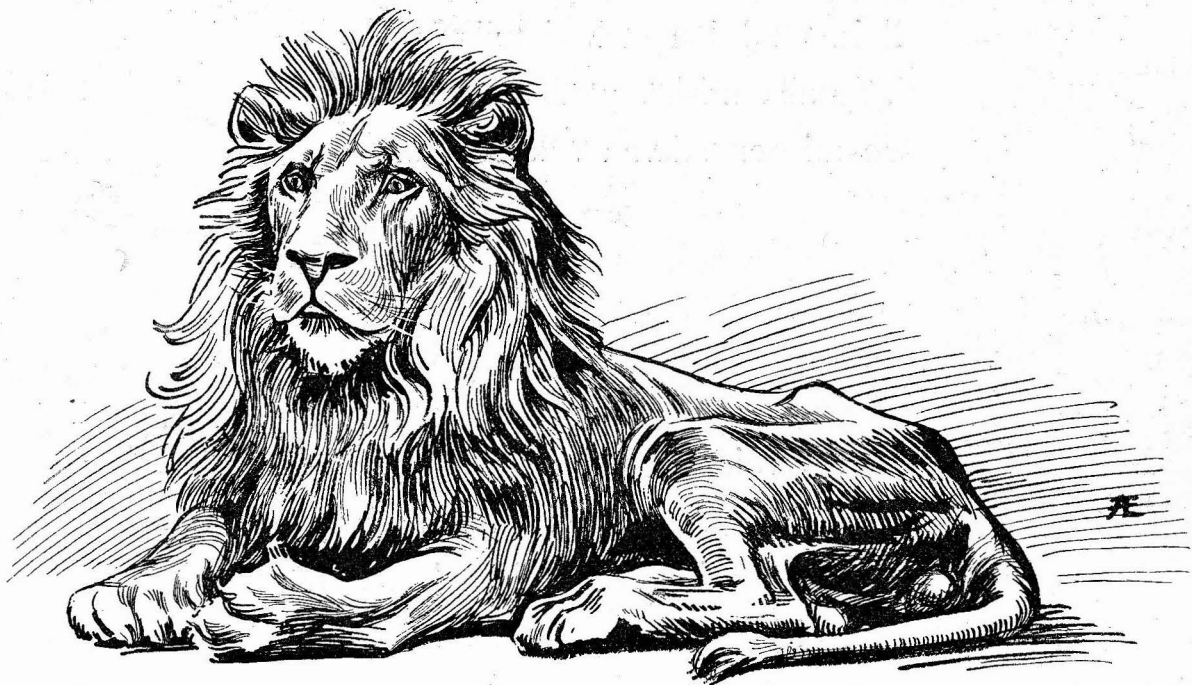
«Työ tehty on, ma pääsin voittajaksi.
Yks viel' on toimi. Vapaaks sanotaan
Mun uskoni; se mulle kunniaksi:
Vapaana synnyinkin ma maailmaan.
Mut kunne kulloin aatokseni lähti,
Sä olit matkan pää, sen johtotähti,
Sä, tahdollas jok' ohjaat elämää.
Sun puolehes luon silmäni nyt tässä,
Miss' silmä kuolon vaan on näkemässä,
Sua kiittää saan tässä ilman näkijää.»

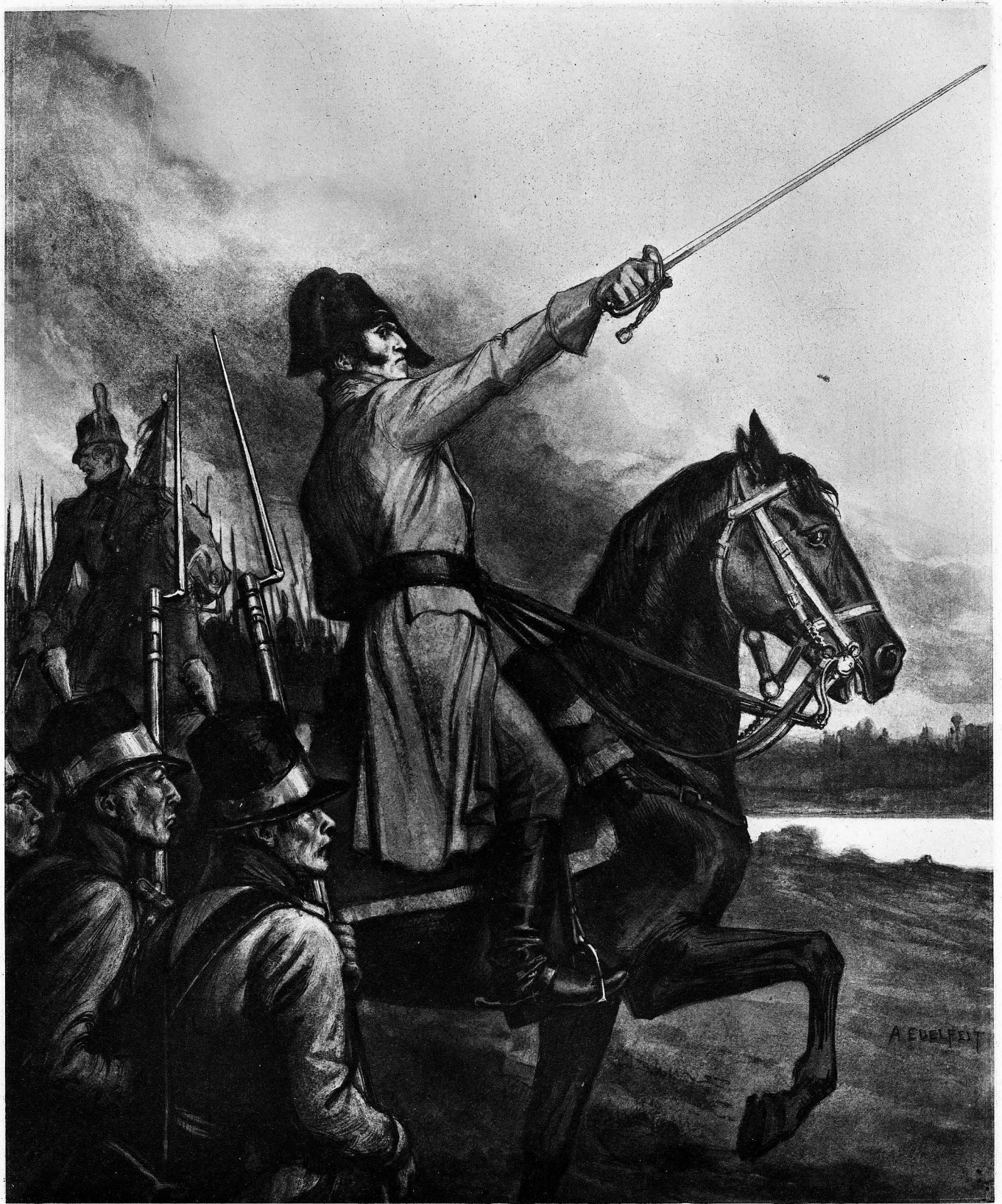
«Sä synninmaani jälleen annoit mulle,
Kun yöhön vaipui toivo uupuen.
Sä kaikki tiedät, tutki, voinko Sulle
Mä arvon antaa lahjastas vai en!
Työt' orjan olkoon Herraans' imarrella,
Min' en voi kerjätä, en kumarrella,
En palkan toivoss' enkä suosion.
Iloisna tahdon etehesi tulla,
Vapaalla miellä, päällä nostetulla,
Se miehen suoraa rukousta on.»

«Sä voittoon soit mun sotajoukot viedä,
Mun, joka vaivoistani vapisen;
Ruumiini raihnas ponnistust' ei siedä,
Mit' oisin yksin saanut toimehen?»

Nyt miehill' äsken saarretuill' on voitto,
Ja Suomellemme vapauden koitto
On viritetty toimestani mun;
Mut voiton, voiman annoit Sinä yksin,
Jumala, veli, millä nimityksin
Sua maininnenkin, kunnia on Sun.«

Näin lausui mies, ja lähti ratsullansa,
Kun tehty oli toinenkin jo työ;
Ja kuolon pellon peitti varjollansa
Ja kasti kyynelillään kolkko yö.
Oi synnyinmaa, mik' osakses lie luotu,
Iloko lie vai murhe sulle suotu,
Salattu tuleviin on aikoihin.
Mut kuinka riemuinnet tai surret silloin,
Niin kauniimpaa et päivää muista milloin,
Kuin päivää tätä, päivää Döbelnin.





WERNER SÖDERSTRÖM'in kustannuksella ilmestyy paraikaa

ZACH. TOPELIUKSEN

Draamalliset teokset

↪ 7 vihkoa à 1 mk. ↩



Suuren runoilijavainajamme draamat ovat tähän saakka olleet suomalaiselle lukijakunnalle vähemmän tunnetut kuin muut hänen teoksensa. Näyttämöltä niitä tosin on esitetty, mutta erityiseen nidokseen koottuina niitä ei ole ollut saatavana. Ei myöskään ole saatavina olevien suomalainen asu vastannut ajan vaatimuksia.

Zach. Topeliuksen draamat muodostavat kuitenkin huomattavan osan hänen kirjallisessa tuotannossaan. »Regina von Emmeritz» ja »Kyypron prinsessa» ovat aina olleet suosituimpia kappaleita kansallisella näyttämöllämme.

Asettaakseni Topeliuksen draamat niiden arvoa vastaavaan asemaan, olen päättänyt julaista ne sekä kieleen että ulkoasuun nähden mallikelpoisena kokoelmana. Kun suomennostyötä suorittavat ja valvovat m. m. herrat *O. Manninen*, *Kasimir Leino* ja *Eino Leino*, jotka ovat tunnetut kyvykkäimpinä suomentajinamme, olen vakuutettu että Topeliuksen draamat tulevat esiintymään kaikin puolin kiitettävässä suomalaisessa asussa. Kokoelma tulee sisältämään seuraavat draamat: »*Seikkailu saaristossa*», »*Sotavanhuksen joulu*», »*Viisikymmentä vuotta myöhemmin*», »*Regiina von Emmeritz*» ja »*Kyypron prinsessa*», ja ilmestyy se 7 vihossa. Vihon hinta on 1 mk. Kolme vihkoa on jo ilmestynyt.

Porvoossa syyskuulla 1899.

Werner Söderström.